

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא מציעא יב

עניין: גדול וסמוך על שולחן אביו זהו קטן

מהר"ל נצח ישראל פנ"ב

יעקב למקום אל בית אל", עד כאן. וביאור ענין זה, דע כי בית המקדש הוא המקום שהשם יתברך יש לו חבור ודביקות עם התחתונים, שזהו ענין בית המקדש³. ומפני שמדת אברהם הוא מדת החסד⁴, והחסד מתדמה כהר, לפי שכל חסד הוא גדול⁵. כי מי שהוא מדקדק עם אחר, משוה המדה ביותר, ואינו נכנס לפניו משורת הדין⁶. אבל בעל החסד אינו מדקדק⁷, ועושה חסד גדול, וכדכתיב (מלא' לו, ו) "צדקתך כהררי אל". כי הצדקה והחסד של השם יתברך הוא גדול⁸, ואינו משוה המדה ביותר, כמו שהוא עושה בעל מדת הדין⁹. ומפני כי על ידי מדה זאת יש אל השם יתברך חבור לתחתונים, קרא אברהם בית המקדש – שבו חבור השם יתברך לתחתונים – "הר", לפי שעל ידי מדת אברהם – שהיא מדת החסד – החבור הזה¹⁰.

הערת אאמו"ר על ספר הנצח

הגדולים". (9) נראה לבאר דבריו [שקבע שמידת החסד נקראת "גדול"]. כי אמרו חכמים [ב"מ יב:]: "גדול וסמוך על שולחן אביו זהו קטן. קטן ואינו סמוך על שולחן אביו זהו גדול". הרי שההגדרה של "גדול" היא כאשר אין כאן קבלה מהזולת, אלא הכל מינייה וביה. והנה המאפיין את מידת החסד הוא שהיא מופקעת ממצבו של המקבל, וכל כולה נובעת מצד השפיע של הנותן, וכפי שכתב בח"א לגיטין נו. [ב, קב:]: "אין לשאול על מידת החסד למה נתן לאדם זה דבר זה, כי אין לזה טעם, כי החסד הוא בלא טעם". (והובא לעיל פ"ה הערה 218). ובעל כרחך שמקורו של החסד הוא מפאת הרבוי שנמצא אצל הנותן [וכמבואר לעיל פ"ה הערה 204], שהרי אין לה שום חשבון ושייכות עם מצבו של המקבל. ולכך מידה זו, המופקעת ממדריגת המקבל, נקראת "גדול". כי "גדול" פירושו דבר עצמי, שאינו תלוי בשום גורמים זולתו. [וראה לעיל פכ"ה הערה 47]. ולכך

ישורון ו' עמ' תשמה

עוד שמעתי אשר באביב ימי הגאון הנ"ל עת הלך נודד בארצות נכריות נחבא אל הכלים התאכסן אצל בעל הבית אחד מופלג בתורה, והבעה"ב ההוא הכיר בהגאון ז"ל אשר הוא משרידי ה', ובתוך הדברים הראה הבעה"ב רשום בכתב יד אביו המת מצד הפסוק ויעש א-להים ראשי תיבות בסגנון הזה: גועשאנ"ק, ואמר אשר כבר הראה זאת לפני חכמים ונבונים ואין פותר, ואחרי התבונן מעט אמר הגאון ז"ל אשר הטיב אביהו ליישב הפסוק בדרך פשוטו, כפי הידוע שהלבנה מקבלת האור מאת השמש, וזה באור הר"ת גדול וסמוך על שולחן אביו נקרא קטן (עי' ב"מ יב ע"ב).⁴⁰

פרדס יוסף פרשת בראשית

ועיין ספר ברית שלום [בראשית דף ב' ט"ד ד"ה ואת] כתב לתרץ הא דחולין (דף ס:): רמי כתיב את שני מאורות הגדולים כו', עפ"י גמ' בבא מציעא (י"ב:): לא קטן קטן ממש אלא גדול וסמוך על שולחן אביו נקרא קטן. וידוע דללבנה אין לה אור כלל רק שמקבלת אורה מהשמש, א"כ לפי שהלבנה סמוכה על שולחן החמה לכך קראה הכתוב המאור הקטן, עיין שם.

ובעת פרידת שלום מאדמו"ר מגור שליט"א באסרו חג שבועות תר"צ דיבר אתי הרבה מזה הענין, ואמרתי לו אז שעפ"י זה י"ל טעם על שבת הגדול, דיו"ט נקרא ג"כ שבת כמו שנאמר [אמור כ"ג, ט"ו] ממחרת השבת ולא כצדוקים [עיין מנחות ס"ה], וכת"ב [אמור כ"ג, ב] אלה מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם, אל תקרי אותם אלא אתם, אפילו שוגגים מזידיים ומוטעים (ר"ה כ"ה), וא"כ יו"ט סמוך על שולחן אחרים היינו בית דין, ונקרא קטן נגד שבת דקביעא וקיימא, וזהו טעם שבת הגדול, זה השבת הוא שבת הגדול, אבל שבת שאח"כ היינו יו"ט אחר שבת זה הוי שבת קטן. (ו) וזקיני הגאון מלאסק ז"ל בהגדת ריח דודאים (בפתחה אות י"ג) העיר קצת בזה, ומצאתי ג"כ בבני יששכר (ניסן מאמר ג' אות ב) שהעיר בזה והנאתי. >ועיין מה

